

Näringsutskottets betänkande

1982/83:54

om tillfällig handel (prop. 1982/83:100 delvis)

Ärendet

I proposition 1982/83:100 bilaga 5 (utrikesdepartementet) har regeringen under rubriken Tillfällig handel (s. 113) föreslagit riksdagen att antaga ett i propositionen (s. 274) framlagt förslag till lag om ändring i lagen (1975:985) om tillfällig handel.

I anslutning till denna punkt i propositionen behandlar utskottet en motion från allmänna motionstiden. Motionen redovisas i det följande.

Sveriges köpmannaförbund har tillställt utskottet en skrivelse i ärendet.

Propositionen

Den föreslagna lagändringen innebär att kommerskollegium förs in som besvärinstans i fall då länsstyrelsens beslut hittills har överklagats hos regeringen. Möjligheten att ytterst få ärendet prövat av regeringen kvarstår.

Motionen

Yrkande

I motion 1982/83:2021 av Kurt Ove Johansson (s) och Lars-Erik Lövdén (s) hemställs att riksdagen som sin mening ger till känna vad som anförts i motionen angående översyn av lagen om tillfällig handel.

Yrkandets innebörd och motivering

Motionärerna anför att tillämpningen av lagen om tillfällig handel efter hand har mjukats upp, trots att det från början var meningen att den skulle vara restriktiv. Särskilt som konkurrensen inom handeln i dag är mycket hård finner vi detta otillfredsställande, säger motionärerna. De anser att lagen och dess tillämpning borde ses över så att tillämpningen vid tillståndsgivning blir striktare. Vidare borde remiss- och besvärregler ses över så att även berörda organisationer inom handeln – t. ex. köpmannaföreningar och fackliga organisationer – yttranderätt.

Det är osäkert huruvida lagen om tillfällig handel reglerar den typ av handel där en person för en viss period hyr en lokal för försäljningsändamål, säger motionärerna vidare. Lagen borde preciseras i detta avseende.

Med hänvisning till att torghandeln har ökat kraftigt rekommenderar motionärerna att skyldigheten att lämna information om sådan handel regleras hårdare och att reglerna för torghandel görs mer samstämmiga med de regler som gäller för andra former av detaljhandel utanför butiksväsendet.

Gällande bestämmelser, m. m.

Lagen (1975:985) om tillfällig handel trädde i kraft den 1 juli 1976. Efter en översyn av bestämmelserna gjordes vissa begränsade ändringar i lagen år 1978 (1978:767).

Med tillfällig handel förstås (1 §) att någon yrkesmässigt salubjuder medförda varor på ett av vederbörande tillfälligt begagnat försäljningsställe eller under kringföring. Som tillfällig handel anses dock inte 1) försäljning till näringsidkare, 2) torghandel eller handel på mäsas, utställning eller marknad, samt 3) handel anordnad i samband med viss offentlig tillställning, t. ex. idrottstävling, cirkusföreställning samt tivoli- och marknadsnöjen, eller handel anordnad i samband med viss allmän sammankomst för framförande av konstnärligt verk.

Enligt 3 § får tillfällig handel drivas endast efter särskilt tillstånd. Tillstånd behövs emellertid inte för kringförings- eller utomhushandel, vilken utgör ett underordnat led i en rörelse som annars bedrivs på stadigvarande driftställe och avser sådana varor som regelmässigt saluförs eller framställs där (s. k. kompletteringshandel). Inte heller behövs tillstånd vid sedvanlig auktionsförsäljning av lösöre som tillhör dödsbo eller enskild person. Svensk medborgare eller medborgare i annat nordiskt land samt utlänning som är bosatt i Sverige och har permanent uppehållstillstånd får utan tillstånd driva tillfällig handel med livsmedel, blommor och alster av inhemsk hemslojd. Vidare får, förutom svensk medborgare, utlänning som nu har nämnts driva tillfällig handel med tryckt skrift.

I 4 § stadgas att tillstånd som avses i 3 § får lämnas för handel med varor som tillhör konkursbo eller för handel vilken utgör ett underordnat led i en rörelse som annars bedrivs på stadigvarande driftställe och avser sådana varor som regelmässigt framställs där. I fråga om annan handel får tillstånd lämnas om den avsedda handeln är av väsentlig betydelse från konsument-synpunkt eller om annars särskilda skäl föreligger.

Fråga om tillstånd prövas av länsstyrelsen i det län där försäljningen skall äga rum eller, såvitt gäller vissa utlänningar, av kommerskollegium (5 §).

Den som driver tillfällig handel skall (enligt 9 § första stycket) vid handelns utövande genom anslag i eller vid försäljningsställe eller på annat sätt lämna tydlig uppgift om sitt namn samt fast adress och telefonnummer. Om tillstånd fordras för handeln skall enligt andra stycket samma paragraf uppgift om namn etc. vid försäljningen lämnas till köparen i skriftlig form. Vidare skall

tillståndsbeviset eller styrkt avskrift av det medföras vid handelns utövande och visas upp vid anfordran.

Brott mot vissa bestämmelser bestraffas med böter.

En redogörelse för bakgrunden till bestämmelserna om tillfällig handel finns i näringsutskottets betänkande NU 1980/81:4.

Riksdagsbehandling av tidigare motioner rörande lagen om tillfällig handel

I en motion (fp) år 1980 föreslogs en ändring i lagen om tillfällig handel som skulle innebära att kravet på tillstånd för sådan handel skulle tas bort. Näringsutskottet erinrade i ett betänkande hösten 1980 (NU 1980/81:4) om vissa uttalanden i anslutning till förslag år 1978 om ändring i lagen. Handelsminister Staffan Burenstam Linder hade i propositionen härom anfört att det kunde finnas skäl att göra en vidare översyn av regleringen när man hade vunnit ytterligare erfarenheter av denna. Utskottet hade instämt häri och sagt sig utgå från att handelsministern vid lämpligt tillfälle skulle föranstalta om en sådan översyn. Den nämnda motionen avstyrkte utskottet hösten 1980 med följande uttalande:

Utskottet förutsätter att handelsministern noga följer utvecklingen på området och när det bedöms erforderligt tar initiativ till en översyn av lagen om tillfällig handel. Det finns enligt utskottets mening inte nu något underlag för ett beslut som innebär att regleringen av den tillfälliga handeln i det väsentliga upphör.

Riksdagen avslag motionen.

År 1981 väcktes ånyo en motion (fp) enligt vilken riksdagen borde hos regeringen begära förslag till lagstiftning om avskaffande av tillfällig handel. Näringsutskottet (NU 1980/81:32) hänvisade till sitt uttalande i ämnet hösten 1980 och sade sig inte finna skäl att ändra ståndpunkt. Motionen avstyrktes sålunda och avslogs av riksdagen.

Utskottet

Den ändring i lagen (1975:985) om tillfällig handel som föreslås i budgetpropositionen innebär att besvär över beslut enligt lagen i första hand skall prövas av kommerskollegium i stället för, såsom nu i viss utsträckning är fallet, av regeringen. Utskottet tillstyrker detta förslag.

I motion 1982/83:2021 (s) föreslås att riksdagen skall begära att regeringen låter verkställa en översyn av lagen om tillfällig handel, främst i syfte att åstadkomma en striktare tillämpning när det gäller tillståndsgivningen. Även remiss- och besvärregler borde ses över, menar motionärerna, så att det blir klart att berörda organisationer inom handeln, också de fackliga organisationerna, äger rätt att yttra sig. Motionärerna påtalar också gränsdragnings-

problem gentemot dels viss handel i förhyrda lokaler, dels torghandeln. Sveriges köpmannaförbund har givit motionen stöd i en skrivelse till utskottet.

Som framgår av det föregående har utskottet ett par gånger när det varit fråga om ändring i lagen – då i kraftigt liberaliserande riktning – sagt sig utgå från att det ansvariga statsrådet – handelsministern – noga följde utvecklingen på området och skulle ta initiativ till en översyn av lagen när det bedömdes erforderligt. Utskottet finner inte skäl till någon annan ändring av detta ställningstagande än att det nu blir finansministern som är att betrakta som uttalandets adressat. Vad torghandeln beträffar kan nämnas att den har aktualitet i det arbete med en översyn av allmänna ordningsstadgan som ordningsstadgeutredningen (Kn 1977:02) bedriver.

Med vad nu sagts avstyrker utskottet motion 1982/83:2021 (s).

Utskottet hemställer

1. beträffande *lagändring*
att riksdagen antar det i proposition 1982/83:100 bilaga 5 (s. 274) framlagda förslaget till lag om ändring i lagen (1975:985) om tillfällig handel,
2. beträffande *översyn av lagen*
att riksdagen avslår motion 1982/83:2021.

Stockholm den 27 maj 1983

På näringsutskottets vägnar

NILS ERIK WÅÅG

Närvarande: Nils Erik Wååg (s), Tage Sundkvist (c), Erik Hovhammar (m), Lennart Pettersson (s), Sten Svensson (m), Wivi-Anne Radesjö (s), Karl-Erik Häll (s), Per Westerberg (m), Birgitta Johansson (s), Ivar Franzén (c), Bo Finnkvist (s), Lars Ahlström (m), Sylvia Pettersson (s), Hugo Bergdahl (fp) och Oswald Söderqvist (vpk).